GAZETA KRAKOWSKA

Nro 30.

Z KRAKOWA DNIA 12 KWIETNIA 1820 ROKU WE SRODĘ

Z Petersburga d. 9 Marca d. k.

Przybyli tu Jenerał piechoty Rzymski - Korsaków, Woienny Gubernatór Litewski i Jenerał piechoty Hrabia Langeron, Woienny Gubernatór Chersoński.

Margrabia Paulucci, Rygski Gubernator Woienny, z okoliczności rozpoczynaiącego się seymu ziemskiego, dnia 15 Lutego przybył do Nttawy, a w dniach następnych zwiedzał sądownictwa i inne urzędy.

Z Wilna d. 17 Marca d. k.

W Krzemieńcu zebrano iuż na wystawienie nagrobku Aloizemu Felińskiemu przeszło 700 rublj srebrnych. Przyłożył się do niey naywięcey Hrabia Gustaw Olizar, który wszystkie pozostałe po Felińskim rękopisma, swym kosztem na rzecz wdowy przyrzekł wydrukować.

Z Rygi d. 10 Marca d. k.

Dnia 12 b. m. we wszystkich kościołach kraiu będzie ogłoszona wolność chłopów, tak, iak się tu w Rydze dopełniło d. 6 Stycznia, a potem wyiątki ustawy w ięzyku Estońskim i Łotyskim chłopom się rozdadzą. W Każdym kościele patrymonialnym i dóbr miasta Rygi będą się znaydowali członkowie naszey rady. To sprawi ciekawy skutek: gdyż wiadomo, że przed laty bardzo wysokiego poważenia głosy za całkowitem uwolnieniem chłopów w radzie się tey podniesły, a gromady zostaiące pod łagodnym rządem w posiadłościach miasta, oddawna się dobrym bytem odznaczaią.

Z Paryża d. 25 Marca.

Pisma tuteysze zawieraią następuiące z Hiszpanii doniesienia:

Wiadomo, że Jenerał Freyre pod d. 15 Stycznia z głowney swoiey kwatery Sewilli pisał do Pułkownika Quiroga, naczelnego Wodza woyska narodowego na wyspie Leon, w którym go wzywał, aby odstąpił ed politycznego swoiego zawrotu głowy, wrócił do woyska Królewskiego, przyrzekaiąc mu przebaczenie i znakomity urząd. Na co Quiroga tak odpisał:

Z Głowney kwatery S. Fernando d. 15 Lutego.

Jenerale! Pisząc bezwstydny swoy list zapomniałeś pewnie, że piszesz do Wo-

dza wolnych Hiszpanów, do męża, który przed 14 dniami zaprzysiągł w oczach świata żyć wolno lub umrzeć. List WPana iest doskonałym wzorem bezwstydności i złości, i nazawsze będzie dla WPana zakałem. Odkrywa on głupstwo i sromotne przymioty pomocników WPana. Jakże WPan mogłeś się poważyć proponowania mi zdradzenia moich współziomków, którzy swoie życie, swoią wolność i dobro oyczyzny w moie złożyli ręce! Wzdrygam się na zasadę, która wylęgnąć się mogła w sercu Hiszpana. Jenerale! takowa zdrada zaledwo pomieścić się może w głowie nayniewdzięcznieyszego człowieka, ale nie w sercu pierwszego obywatela Hiszpańskiego. Biorąc w rękę pioro, dla znieważenia mnie, dałeś mi powod do pogardzenia Tobą; lecz chcę Cię tylko ukarać, dla stania Ci się użytecznym. Wzywam przeto WPana w imieniu oyców oyczyzny, w imieniu wszystkich prawdziwych Hiszpanów i w imieniu moim do przyłączenia się do sprawy oyczyzny i porzucenia naczelnego dowodztwa woyska Królewskiego, które zaledwo przystałoby iakiemu Szwaycarowi. W przypadku takowym przyrzekam wstawić się za WPanem do Rządu (Stanów) który zapominaiąc swych obowiązków zdradziłeś, przez wzgląd na dawnieysze WPana usługi. Pozdrawiam Cię, Jenerale! Otworz Twoie uszy prawdzie i naucz się, że małe woysko pod moiemi rozkazami żywo iest przekonane, że potomność temu wieniec nieśmiertelności na grobie złoży, który za kray swoy umrze.

Antoni Quiroga.

Tenże Wodz wydał do narodu Hiszpańskiego następuiącą odezwę:

Zołnierze woyska Hiszpańskiego, którzy na początku roku stanęli w sprawie Oyczyzny, maią za powinność wytłomaczyć się przed nią z tego co ich powodowało, co zdziałali dotąd, co czuią i czego się spodziewaią. — Nie będą tu przypominać narodowi starożytney iego chwały, iest ona zapisaną w dzieiach, a Hiszpanie dzisieysi, iakkolwiek niepodobni swym przodkom, z chlubą zawsze zapatruią się na pomniki dawney sławy. — Sławną była u świata Oyczyzna Pelagiuszów, Alfonsów, Fernandów, Gonzalwów i Cydow; pyszniła się chwałą swych bohatyrów kraina nayżyźnieysza w Europie, nie maiąc nic do zazdroszczenia innym narodom; sama dla wielu była wzorem i sama celem zazdrości. — Niezwyciężonych w boiach, szlachetnych i uprzeymych w pokoiu Hiszpanów znamionowały dowcip, zdatność, wyższa bystrość gieniuszu, i czucie honoru w ich sercach głęboko wyryte. — Cóż więc, to Państwo niegdyś pierwsze w Europie, strąciło od trzech wieków do rzędu Państw podwładnych? Cóż, w samey prawie chwili wygórowaney potęgi, poczęło niedołężnić naród, który niegdyś Włochom, Niderlandom, brzegom Afryki i obszernym a bogatym Ameryki prowincyom rozkazywał; cóż, przemysł, kunszta i nauki wprawiło w otrętwiałość? cóż skaziło głęboko charakter narodowy? — Hiszpanie! nie trudna iest odpowiedź. Odkąd raz naród stanie się własnością iednego człowieka, iuż ciągle na nikczemnienie iest skazany; miłość kraiu i uczucia chwały, ustąpią tam mieysca z biegom w poświęcaniu się samey wielkości Panuiącego; zdrada, podstępy intryga i podłe widoki otoczą iakby iakie złe gieniusze tron dy-

spotycznego Monarchy. Więcey niż inny naród klęsk tych Hiszpaniia doznała, odtąd iak Ferdynand V. począł kuć iey kaydany. Panuiący z domu Austryiackiego silili się na wzniesienie systematu despotyzmu, którego tak dobrze znamy skutki. Odtąd ludy przestały być liczone w rachubach politycznych, a obrońcy praw ich, znikli z reprezentantami narodowemi; odtąd pochlebiać namiętnościom panuiących i nadymać ich wyobrażeniem swey wszechmocności, stało się głównym celem dzieł gieniuszu; odtąd spuszczono zupełnie z uwagi i prawa człowieka i szczęście ludów, i energią co tworzy moc Państw, cnoty co im szczęśliwość i chwałę zapewniaią. — Nagróżno naród wielkim i godnym okazał się swego imienia, kiedy ten co prawa Europie dawał, podstępnych na uiarzmienie go użył sprężyn; nie przytłumiły iednak narodowego głosu w Hiszpanii woyska co niosły postrach w inne kraie; lekkiemi zdały się wszystkie ofiary tey niesłychaney woyny, kiedy szło o pomszczenie znieważoney czci narodowey. Lecz nie dość było zwalczyć zewnętrznych nieprzyiaciół: chciał naród zgładzić wewnętrznych ieszcze strasznieyszych, i stworzył rząd któryby mu prawa osobiste i własność zapewniał. — W obliczu nieprzyiacielskich bagnetów, Konstytucyia zaprzysiężoną została. Znikły bagnety z ziemi naszey, a nieprzyiaciel uyrzał koniec swoiey władzy i swych tryumfów. — Lecz iakąż korzyść lud odniósł z tylu ofiar i takiego poświęcenia się? W cóż się obróciła budowa, co miała trwać wiecznie, a którey węgielny kamień prawo położyło? — Oto Król co narodowi naywięcey był winien, pierwszą próbę swey mocy w obaleniu iey okazał. Oycowie oyczyzny co wznieśli byli tę budowę, ze zbrodniarzami porównani, kochać i pragnąć rządu korzystnego dla Hiszpanii stało się zbrodnią zdrady kraiu. Odepchnięte przez rozum ludzki ustanowienia, te same co ostatnie wtargnienie sprowadziły, przywołano z nową wściekłością i znowu obłudą rozwiiano. Wymyślono dotąd nieznaną w Europie zbrodnię, zbrodnię niechęci ku osobie Królewskiey; tych co naylepiey oyczyznie się zasłużyli, wygania, i więzienia stały się nagrodą; przestrach ogarnął serca otwarte dla natchnień chwały; a duch wolności co życie Państwom nadaie, uleciał przed zaraźliwem tchnieniem niewoli, co śmierć moralną gdziekolwiek się czuć daie, roznosi. — Nie! nigdy okrutniey naród nie był znieważonym, nigdy rządzonym dowolniey. Hiszpania w tych okolicznościach dała przykład cierpliwości który zdziwił Europę. Ci co zaciętość iey przeciw Francyi, skutkiem zabobonu być mienili, otrzymali wtenczas górę nad temi, co przyznawali iey szlachetnieysze uczucia. Bo i iakichże nie dozwalała posądzeń owa niesłychana oboiętność. Z iakimże pośpiechem uległ znowu naród, co się iuż był tak świetnie podźwignął? Jakże dopuścił wywrócić ową budowę, którą przez tyle krwi był utwierdził, tylą trudami okupił? Jakże poddał znowu kark pod iarzmo, gdy na zrzucenie iego tyle się wysilił? — Hiszpanie! ta straszna wina wtrąciła was w niewolą, ta was do zguby przywiedzie, ieżeli się nieocknięcie. Będęż wam wystawiał smutny obraz iey skutków? macie go sami przed oczyma. Kogóż boleśnie niedotyka słabość rządu

bez zasad i charakteru, pod którym naród iest niczem w polityczney wadze Europy? Kogoż nie oburzyło zepsucie iego służalców, zbrodnicze nadużycie piastuiących władzę, widok Hiszpanii zmienioney w stolicę kradzieży i łupieztw, gdzie ten co zdziera naywięcey i iedynie iest ceniony? Czyiegoż serca nieścisnęły smutkiem obrazy klęsk publicznych, nieuprawne pola, handel zatamowany, otrętwiały przemysł, bezwładne prawa, rozwięzłość bezkarna, zgwałcone bezpieczeństwo publiczne, tryumfuiący donosiciele i nędza straszne zepsucie ciągnąca za sobą? — Rozdzieraią te klęski serca prawdziwych synów Oyczyzny. Szlachetni Hiszpanie, co dla odwrócenia ich otwarcie głos podnieśli, padli ofiarą przewrotności i siły zbroyney; siły, która iest biczem narodów, ieżeli narody są w niewoli. Męki i wygnania, były owocem ich bohatyrskich usiłowań, wzrastała z nędzą niechęć; płakały serca prawe swych godnych obrońców a imiona ich z uniesieniem i czcią powtarzano. — Smutny los tych ofiar nie zatrwożył przecie woyska narodowego; stanęło śmiało w zawodzie oznaczonym iuż tylą upadkami na widok nieszczęść oyczyzny zrobiło postanowienie: lub wyrwać się z niedoli, albo zginąć dla niey. Przywrócić władzę prawom, a narodowi władzę stanowienia w swych sprawach, te były iego iedyne pobudki. Pierwszym krokiem iego w tym zamiarze, było ogłoszenie Konstytucyi polityczney monarchii Hiszpańskiey, tey księgi drogiey każdemu co chce panowania sprawiedliwości; wszystkie inne iego działania kierowane były podług tey świętey ustawy. — Chwały i męztwa znamionuiącego to woysko, nie skaziły żadne gwałty ni bezprawia; szanowana własność, zachowana spokoyność publiczna przez karność nayściśleyszą, a po sercach Hiszpańskich należało spodziewać się uszanowania dla ustanowień religiynych; woysko samo takie tylko zmiany poniosło, iakie koniecznie dla iego organizacyi były potrzebne. Podpory i tarczę oyczyzny, żołnierze nie są prawodawcami; dzielność, energią i krew swoią poświęcaią szlachetney dumie ulegania prawom opartym na sprawiedliwości i rozumie. — Mężny, wspaniały i wielki narodzie! Narodzie, który przeznaczenie do przodkowania światu powołało, złącz się z swemi dziećmi, rzuć pierwsze zasady ustaw co kiedyś twą wielkość i pomyślność stanowić będą, osmiel się użyć praw swoich i przywróć samemu sobie to coś tak uroczyście zaprzysięgł. Bez praw niemasz narodu, bez praw stanowionych przez iego reprezentantów, nie masz wolności cywilney; tego to naywyższego dobra iakiem Obywatel cieszyć się może. Zbieray dziś owoce oświecenia i doświadczenia wieków. Day wielkie widowisko światu, który oczekuie go po narodzie co ruch Europie udzielił. — Niech nie będzie powiedziano, że otrętwiałość iest żywiołem twoim, a więzy niewoli same ci przystoią. Złącz się z synami, co wzdychaią tylko do naywyższego zaszczytu skruszenia tych więzów. Oręż i krew ich do ciebie należą; tysiące dłoni czekaią tylko twego skinienia. Jakież masz ieszcze nadzieie? Jakież cię przeszkody zatrzymuią? któż oprze się woli narodu całego? Hiszpanie! ieżeli z tey pory korzystać nie będziecie, ieżeli nie

uczuiecie ile drogi iest ten promyk szczęścia co dla was świtać zaczyna, nie wzdychaycie iuż, nie użalaycie się więcey; nieszczęścia wasze będą zasłużone. Łzy wasze nie obudzą niczyiey litości; gdyby przez niedołężność waszą w tak szlachetnem przedsięwzięciu ulegnąć nam przyszło, chlubnem będzie zawsze dla nas żeśmy zaczęli. Jakikolwiek los nas spotka, będzie on godnym zazdrości u tych nawet, których iuż tchnienie zepsucia dosięgło, a którzy w niesławie swoiey, nie uydą przed ścigaiącą ich wiecznie zgryzotą.

Antoni Quiroga.

Prywatny list z Madrytu pod d. 9 Marca wyraża: Jakże nadzwyczaynie zmieniło się tu wszystko od przyięcia przez Króla konstytucyi. O godzinie 11 w wieczo wiedziano tylko w niektórych mieyscach o tem, ale nazaiutrz rano rozeszła się ta wiadomość błyskawicą, i nim wyrok Królewski ogłoszony został, napełnione ulice były ludźmi, którzy ściskali się nawzaiem i winszowali sobie szczęścia. Niezliczone tłumy ludu zebrały się przed pałàcem Królewskim, na którego ganku pokazał się Król, i powitany będąc błogosławieństwy ludu, widział z ukontentowania łzy płynące. Około godziny 4 z południa otworzone zostały w obecności Jenerała Ballesteros z rozkazu Krola więzienia za polityczne mniemania i inkwizycyi. Wszystko nastąpiło w nayw iększym porządku. Widziałem iednego z więźniów uwieńczonego przez lud palmami przy nieustaiących okrzykach: Niech żyie konstytucyia! Niech żyie Król! Widziałem razem zmieszane kupy officerów i żołnierzy, którzy się nawzaiem ściskali, nie zapominaiąc o karności służby. Zagraniczni Posłowie przypatrywali się z zadziwieniem umiarkowaniu ludu tuteyszego, i w wieczor pod czas oświecenia miasta przechodzili się piechotą po ulicach, dla bycia świadkami tak rozrzewniaiących scen. Co za chwała dla naszego narodu, który okazał się mężkim i szlachetnym!

Z Madrytu d. 13 Marca.

Tymczasowa junta pod d. 10 b. m. wydała odezwę do mieszkańców Madrytu, w którey między innemi wyraża: — Heroiczni Mieszkańcy Madrytu! W wielkich zdarzeniach narodów nic bardziey nie oznacza cnotliwego ludu, iak zachowanie porządku w pośrod burzliwych poruszeń, iak posłuszeństwo władzom w chwili politycznych odmian, iak uszanowanie, wierność i wdzięczność do Monarchy skore przyiął odpowiadaiące powszechney woli i uszczęśliwiaiące narod urządzenia. Oto są rysy wielkości, które zdobią dnie 8 i 9 Marca; zaymą one znakomite mieysce w rocznikach oyczystych i ściągną na siebie podziwienie całey Europy. Mieszkańcy Madrytu! Przy wielkim przedsięwzięciu zaprowadzenia w porozumieniu z Królem porządku konstytucyynego, zaleca wam junta zachowanie daley tych cnot, które wam u wszystkich ludów świata sławę czynią. Wspieraycie Monarchę w przedsięwzięciu, którego uskutecznienie potrzebuie czasu. Okazuycie zawsze nayw iększe uszanowanie dla tronu i świętey osoby Króla. Odrzucaycie nieufność względem zamiarów Rządu, którą wam przewrotni ludzie poddawać mogą; nie uwodźcie się boiaźnią i trwogą! Król, który w niewielu chwilach tak olbrzymie poczynił

kroki do zaprowadzenia konstytucyi, nie iest iuż w stanie wstecznie postąpić; ręczą zato iego wierność, znana rzetelność, cnoty i wzgląd na siebie samego. Bądźcie mocno przekonanemi, iż nadeydzie dzień szczęśliwy, w którym zbierze się Reprezentacyia narodowa, owa nieprzełamana tarcza tronu, i w którym J. K. M. z uroczystością, która wysokiey iego powadze przystoi, potwierdzi wykonaną tymczasowo na konstytucyią przysięgę. Szczęśliwy ten dzień wyniesie Monarchę naszego na nayszczęśliwszego i naypotężnieyszego z Królow, a narod do stopnia, który mu iego cnoty i bohaterski umysł zieднały. Postępuiąc więc w porządku i spokoyności. zobaczy Europa, iż iesteśmy ludem, który postępuiąc drogą cnoty, dostąpił wolności. —— W Madrycie d. 10 Marca 1820. (Podp.) F. Ballesteros, Viceprezes, &c.

Oto iest przysięga, którą Król z mocy konstytucyi przed Stanami ma wykonać: — N. Z Bożey łaski i przez konstytucyią Monarchii Hiszpańskiey Król Hiszpanii, poprzysięgam w obliczu Boga i na Swiętą Ewangeliią, że utrzymywać będę Rzymsko-Katolicko-Apostolską Religiią i oney bronic, nie dopuszczaiąc żadney inney w Królestwie; że polityczną konstytucyią i ustawy Monarchii utrzymywać będę i utrzymywać każę, i że we wszystkiem, co czynić będę, żadnego innego widoku mieć nie będę iak tylko dobro kraiu na celu; że żadney części Królestwa nie odstąpię, ani nie sprzedam; że żadnych dostarczeń bądź w pieniądzach, bądź w zbożu lub innych potrzebach wymagać nie będę iak tylko na mocy uchwały Stanów; że nie zaymę niczyiey własności, a przed wszystkiem szanować będę polityczną narodu i każdego poiedynczego człowieka wolność; a gdybym całkowicie lub w części przeciw tey przysiędze działał, niema mi bydź czynione posłuszeństwo, i wszystko coby się iey sprzeciwiało ma bydź zanieważne uważane. Tak mi Boże dopomoż, i w przypadku przestąpienia uczyń mnie odpowiedzialnym.

Drugi list z Madrytu d. 14 Marca.

Kanonik Marina, autor szacowney historyi dawnych Stanów, przywołany z wygnania spowiednikiem Królewskim mianowany został. — Jezuici w krotce wynieść się muszą z Hiszpanii. Ciż i członki Inkwizycyi wszystko czynili dla odwrócenia szkodliwey im rewolucyi; lecz nadaremnie. — Poczta tuteysza zatrzymała przez ieden dzień wszystkie listy, donoszące prowincyiom o zaszłey tu odmianie; lecz wyszedł zaraz rozkaz, aby żadne więcey listy nie były zatrzymywane. — D. 9 obchodzone były imieniny Infanta Don Francesco, a d. 10 była u Dworu z powodu przyięcia konstytucyi wielka gala. — Jenerał porucznik Valpairoso mianowany został kapitanem gwardyi przyboczney Królewskiey, na mieyscu Xcia Alagon, który odiechał do Walencyi — Xże Rubianes, Grand Hiszpański, który mianowany został politycznym Naczelnikiem czyli Gubernatorem prowincyi Madryckiey, podziękował w imieniu Króla mieszkańcom stolicy za chwalebne zachowanie porządku. — Król okazuie się gorliwie do konstytucyi przywiązanym. —— W poselstwach naszych zayść także maią zmiany, i Fernan Nunez nie utrzyma się na poselstwie w Paryżu. — Wieść iakoby wpływ Angielski przyłożył się do zaszłey u nas

rewolucyi, nie zasługuie na wiarę. — Xże San Fernando wydał d. 11 b. m. okolny list do tuteyszych zagranicznych Posłów, donosząc im, że Król d. 9 przyiął konstytucyią Stanów. — Zniesione tu dotychczasowe rady i trybunały wynosiły do 300 członków. Rada inkwizycyi liczyła 36, a dawna rada Kastyliyska 47. — Wszelkie gatunki zboże, owoce, wino i likwory mogą tu teraz bydź bez opłaty wprowadzane. — Wszyscy piszący, których krępowało dotąd ścieśnienie druku, udawać się mogą do cenzurowey junty, która składa się z poważnych mężów. — Wszystko idzie teraz w Hiszpanii po konstytucyynemu; nawet płeć piękna nos kapelusze, wstążki, i t. d. w narodowych kolorach. Pasamonnicy sprzedaią bardzo wiele narodowych trzech kolorowych kokard, które są czerwone, żołte i białe. — W Bilbao została także konstytucyia ogłoszona i zaraz ożywił się tamteyszy handel. — Słychać, iż Niderlandczykowie i inni cudzoziemcy znayduiący się w służbie Hiszpańskiey oddalonemi będą.

Z Barcellony d. 12 Marca.

Municypalność nasza wydała także z powodu ogłoszenia konstytucyi odezwę, która między innemi wyraża: "Zaprzysiążmy to kardynalne prawo, które ustali związki między Hiszpanami Amerykańskiemi i Europeyskiemi.„ Rzeczoną odezwę posłano zaraz do Karakas i Buenos-Ayres. — W Walencienie mianowani są P. Alpuente politycznym Naczelnikiem, a Pułkownik Toriios woyskowym. Oba byli więźniami Inkwizycyi.

Z Irun d. 16 Marca.

Z Bilbao wysłano szypko płynący okręt z listami do Wodzów woysk Królewskich w południowey Ameryce. Znayduie się na tym okręcie adjutant Jenerała Morillo, wysłany do Madrytu z prośbą o spieszne posiłki, i świadkiem był zaszłey w Hiszpanii rewolucyi, o którey Jenerałowi Morillo naypierwszą urzędową przywiezie wiadomość. Mówią, iż powstańcom proponowane bydź ma zawieszenie broni, dla wstrzymania rozlewu krwi aż do dalszego postanowienia Stanów. — Wychodnie Hiszpańscy, którzy dawniey byli za Królem Józefem i nazywanemi są z tego powodu Josefinos, oziemble są od swoich współziomków za powrotem przyymowanemi. Patryioci zaś, którzy do Francyi się schronili, i zachowali pomiędzy sobą wzorową zgodę, wytrwałość i męztwo, i starali się, ażeby każdy z nich miał przynaymniey tyle na utrzymanie się, iżby imienia narodu swoiego nie schańbił. Officerowie należący niegdy do spisku Jenerała Porlier, gdy z Francyi do Biskai przybyli, z zapałem byli przyymowani. W Tolosie młode dziewczęta ofiarowały im narodowe kokardy. — Z Kadyxu, wyspy Leon, Sewilli i Grenady nie mamy żadnych wiadomości co się tam daley dzieie. Zdaie się iednak, że garstka woyska wyspy Leon opanowała nietylko Kadyx, ale i flotę. — W odezwie, którą Don Pedro Agar w Korunnie d. 3 Marca wydał, wyraził między innemi: "Połączmy nasze szczęście z szczęściem Króla, i t. d.„ — Nowemu Ministrowi sprawiedliwości Don Torreno z trudnością przychodzi pisać, ponieważ przed odesłaniem go na galery wywichniono mu w Inkwizycyi przez tórtury prawą dłoń. Gdy przyniesiona mu do podpisu pierwsze akta, rzekł śmieiąc

się: iakkolwiek trudno mi iest podpisać się, zapomina się iednak przeszłość z powodu przywróconey wolności.

Jedno z pism Paryzkich nazywa teraźnieyszą konstytucyią Hiszpańską demokracyią pokrytą purpurą Królewską. Jnne mieni ią bydź systematem nader ograniczonego Monarchismu; władza i wpływ Króla Hiszpańskiego do spraw publicznych bardziey iest podług tey konstytucyi ograniczoną, niżeli Króla Angielskiego. Odięta mu iest wszelka samowolność, ale z drugiey strony zostawiona mu iest moc dobrze czynienia, i osoba iego okryta iest wszelką powagą, iaka tylko potrzebną bydź może do oznaczenia dziedzicznego Monarchy.

Lecarpentier, były członek konwencyi i Królobóyca, który bez pozwolenia powrócił do Francyi, został przez sąd departamentu Manchy na wyprowadzenie z kraiu skazany.

Louvel przeprowadzony został d. 23go pod mocną strażą z Conciergerie do nowego przy pałacu Luxemburg dla niego urządzonego więzienia. Z iego wyznań nic wiedzieć nie można, ale wszyscy twierdzą, że sprawa iego w krótce ułożoną zostanie i izbie Parów do sądzenia oddaną.

Ministrowie wyznaczyli kommissyią dla ułożenia planów na nowy teatr opery.

Jenerał Hullin, który tu z wygnania powrócił, zupełnie wzrok utracił.

Xcia Decazes przeznaczaią teraz na Ministra domu Królewskiego.

Gdy dom Józefa Bonapartego w Bordentown przy Nowymiorku w Listopadzie r. z. zapalił się, mnostwo mieszkańców pospieszyło na iego ratunek i wyniosło bardzo wiele kleynotów i kosztowności, które Bonaparte maiąc iuż za zgubione, nazaiutrz w całości odebrał. W iedney z Nowoiorskich gazet złożył za to czułe podziękowanie ludowi, nazywaiąc Amerykanów naycnotliwszemi i nayszczęśliwszemi z ludów pod słońcem.

Z Sztuttgardu d. 27 Marca.

Na 54 posiedzeniu izby Deputowanych d. 25 b. m. Minister sprawiedliwości Baron Maukler doniósł izbie o maiącem nastąpić zaślubieniu Króla. Wybór J. K. M. padł na bliską iego krewną, Xiężniczkę Paulinę Wirtemberską. Prezes podziękował w imieniu izby za to uwiadomienie. Oddalaiąc się Minister złożył Prezesowi prywatny list, w którym mu oznaymił, iż J. K. M. odstępuie tak zwanego uposażenia Panny młodey.

D. 24 nastąpiło z strony J. K. M. uroczyste zażądanie ręki Xiężniczki Pauliny Teressy Ludwiki, córki zmarłego Xcia Ludwika Wirtemberg.kiego, przez Ministra Hr. Winzengerode, który gdy otrzymał od Xiężniczki przyrzeczenie, doręczył iey wizerunek Króla.

Z Sztokolmu d. 21 Marca.

Grassuiąca tu i w całym kraiu tak zwana choroba Roża, zabiera bardzo wiele ludzi. Niedawno padł tu iey ofiarą powszechnie dla swych przymiotów szacowany Jenerał major Otter.

Ciągle wystawiana tu ieszcze iest przy oklaskach i napełnieniu teatru napisana z dzieiów oyczystych traiedyia Engelbrecht. W krótce wystawiona tu także będzie traiedyia Szillera Wilhelm Tell.

DODATEK
DO Nro 30.
GAZETY KRAKOWSKIEY

KRAKOWA DNIA 12 KWIETNIA 1820 ROKU WE SRODĘ

Z Berlina d. 28 Marca.

Król Jmć wydał d. 9 b. m. rozkaz gabinetowy do Xcia Kanclerza Państwa, oświadczaiąc, iż niechętnie postrzegłszy, że młodzi urzędnicy kraiowi chodzą w starodawnych ubiorach Niemieckich, zaleca tego zaniechać. Postanowienie to rozciąga się także do Nauczycieli w akademiach i szkołach. — Xże Kanclerz przesłał ten rozkaz wszystkim Ministrom do dalszego ogłoszenia.

Z Londynu d. 24 Marca.

Podług listów, które tu od Królowey naszey z Rzymu nadeyść miały, postanowiła ona powrocić do Anglii. Ma zaś bydź podług tychże listów bardzo urażona, że imie iey iest w modłach kościelnych opuszczone i ma o to niektóre osoby w podeyrzeniu. Spodziewa się iednak, iż przychylni iey Anglicy w sercach będą się za nią modlić i zapewnia im za to swoią wdzięczność. Dodaią nawet, że niektórem osobom Dworu swoiego nakazała przeciw sobie do Kale wyiechać.

Król przybył wczoray do Londynu, i wydał rozkaz do poczynienia przygotowań do koronacyi, która nieodmiennie d. 12 Sierpnia nastąpi. Same płaszcze kosztować będą 36,000 Fs. a cały obrządek do pół milliiona.

Xże San Carlos, Poseł Hiszpański przy Dworze naszem, wydaie stósownie do oznaymienia swoiego wszystkim wychodniom Hiszpańskim paszporty napowrot do oyczyzny. Poseł ten i żona iego rozpisali bilety na dwie wielkie uczty, które z powodu przyięcia konstytucyi przez Monarchę swoiego, iedną po drugiey dadzą. Mowią, iż Król i iego rodzina ma się na iedney z nich znaydować.

Zgromadzenie rękodzielników i kupców Londyńskich w gospodzie Londyńskiey uchwaliło adress podziękowania do Króla za skrocenie żałoby po zmarłym Królu.

Hunt miał d. 17 w Jork trzech godzinną mowę na swoią obronę, w którey starał się okazać, że P. Scarlet (instygater Rządowy) nie potrafi świadkami swoiemi dowieść zarzuconey mu winy. Względem niektorych osób użył nieprzystoynych wyrazów, i przez prezyduiącego

sędziego był napomniany. Nakoniec wezwał przysięgłych, aby nie dali się uwieść wymowie P. Scarlet i zdaniem prezyduiącego sędziego, a na owczas wydadzą sprawiedliwy wyrok. — Wiele ieszcze do słuchania pozostaie świadków, i sprawa nie skończy się przed 23. Hunt przybył do Jork z 100 do 140 świadków, lecz tylko od niższey klassy ludzi był radośnie powitany. P. Scarlet obwinia go szczególniey, że d. 16 Sierpnia zgromadził do Manszestru do 60,000 ludzi z chorągwiami i znakami wcelu przerwania publiczney spokoyności, i t. d. Od mianey przez Hunta na swoią obronę mowy nie bywa już tak wielki natłok mężczyzn w izbie sądowey, przez co damy moią więcey mieysca. Nie do uwierzenia iak piękną płeć obchodzi wypadek tey sprawy!

P. Burdett przegrał swą sprawę, (o pisany przez niego list d. 22 Sierpnia do obieraczów Westminsterskich względem zdarzeń w Manszestrze,) który poczytany był zapaszkwil; lecz wyrok nie iest ieszcze ogłoszony.

Przez parlamentowe obiory powiększa się zazwyczay dochod kraiowy przez nadzwyczayne wyptrzebowanie piwa, wina i wodki do 1 mill. Fs. — Do 16 b. m. obrano 316 dawnych członków, 91 odrzucono, a 99 nowych obrano.

Wschodnio-Indyyska kompaniia postanowiła na zgromadzeniu ofiarować Królowi korpus ochotników pieszych z swoich urzędników, i gdy Król przyymie tę ofiarę urządzić rzeczony korpus kosztem kompanii.

W Irlandyi iest cokolwiek spokoyniey. Lękano się, aby Ribbonmenowie w dniu S. Patriks nieprzedsięwzięli iakiego zamachu, lecz dzień ten spokoynie przeminął.

Gazeta Goniec wyraża: Whig, Radikal-Whig i Radikal są to nazwiska stronictw, które usiłowały swoich współczłonków do parlamentu wprowadzić. Lecz na szczęście Anglii żaden z radikalów czyli reformatorów dotąd obrany nie został, (Hunt i Cobbet iuż odpadli) i mała iest nadzieia, aby się który gdzie utrzymał.

List z wyspy S. Tomasza pod d. 17 Stycznia donosi, iż Boliwar wyraźnie oświadczył, że do 15 Lutego bydź musi w Karakas. Nowa Grenada, wyiąwszy Monpox, Kartagenę i S. Marta, poddała mu się. Mieszkańcy Popaianu wyparli Królewskiego Jenerała Calzada i Gubernatora z 400 ludzi w niewolą zabrali. Antioquia i Choco przyłączyły się do Rzpltey Wenezueli, i iak zapewniaią Gubernator ostatniego mieysca dał naypierwszy przykład, wykrzyknąwszy: Niech żyie oyczyzna!

Z Hagi d. 28 Marca.

Tuteysze poselstwo Hiszpańskie oznaymić także kazało, iż bawiący tu Hiszpanie otrzymać mogą paszporty do powrotu do oyczyzny; lecz wielu bawiących w Niderlandach i we Francyi wychodniów Hiszpańskich nie zdaią się spieszyć z wyiazdem i oczekuią zwołania Stanów.

Niedawno umarł przy Brügge 81 letni starzec, który z sześciu żon miał 25 dzieci.

Tegoroczni nasz budżet nie iest ieszcze przez izby Stanów jeneralnych uchwalony.

Od brzegów Menu d. 28 Marca.

Zgromadzenie Stanów Hanowerskich uchwaliło na r. 1820 te same podatki, iakie były w r. 1817 ustanowione, ponieważ nowy rozkład podatków nie może bydź ledwie w przeciągu roku ukończony.

Konstytucyia dla Xięstwa Brunświckiego posłana została do Londynu do zatwierdzenia przez Króla iako opiekuna młodego Xcia.

Gazeta Moguncka zbiia pogłoskę iakoby osada tego miasta powiększoną bydź miała do 42,000 ludzi. — Taż gazeta wyraża: Cudowne zwierzę, które pokazało się niedawno w Menie, zastrzelone istotnie zostało, a zatem nie był to duch czasu, bo ten, chociaż tak wielu śledzi go strzelców, nie iest dotąd zabity!

Doktór Börner, wydawca dawniey pisma: Waga, został d. 22 b. m. na żądanie Rządu w Frankforcie uwięziony, i w tamteyszem więzieniu osadzony.

W. Xże Hesko-Darmstad s edyktem z d. 18 b. m. nadał kraiom swoim konstytucyią, która składa się z 24 artykułów. — Zgromadzenie Stanów W. Xięstwa składać się będzie z dwóch izb. Pierwsza składa się 1) z Xiążąt naszego W. Xiążęcego Domu; 2) z Naczelników wysokich rodzin kraiowych (Standesherren); 3) z naystarszego wiekiem z rodziny Riedesel, w którey było dziedziczne Marszałkowstwo Hessyi; 4) z Katolickiego kraiowego Biskupa; 5) z iednego Protestanckiego Duchownego, który będzie dożywotnim prałatem; 6) z Kanclerza kraiowego uniwersytetu lub iego zastępcy; 7) z znakomitych kraiowych obywateli na całe życie mianowanych. Liczba iednak ostatnich niema 10 przechodzić. Druga izba: 1) z sześciu deputowanych obranych z właścicielów gruntowych szlachty; 2) z 10 deputowanych z miast handlowych lub maiących sobie udzielone prawo obiorów. Miastami temi są Darmstadt i Moguncyia, obieraiące po 2 deputowanych, Giessen, Offenbach, Friedberg, Alsfeld, Worms i Bingen obieraiące poiednym Deputowanym; 3) z 34 deputowanych obranych przez miasteczka i powiaty gminne. — Do obu izb maią przystęp bez głosowania członki taynego Ministeryium stanu i wyznaczeni kommissarze. Rodowite członki pierwszey izby nie mogą używać swoiego prawa aż po skończonych 25 latach życia, i gdy nie zachodzi żadna cywilna przeszkoda. Warunki do bycia obranym na deputowanego tak od szlachty, iako i od miast będą osobnym przepisem oznaczone. Deputowani drugiey izby mieć muszą 36 lat skończonych i dostateczny fundusz do życia, co będzie w przepisie względem obiorów dostateczniey objaśnionem. Obiory dziać się będą na 6 lat, lecz nie iest zabronione obrać tych samych deputowanych na drugie 6 lat. Sam W. Xże ma tylko prawo zwoływać, zawieszać, rozwiązywać lub zakończać zgromadzenie Stanów. Samowolne ich zebranie się mimo zwołania iest kary godnem nadwerężeniem praw W. Xcia. Stany będą przynaymniey raz w 3 lata zwołane. W przypadku rozwiązania zgromadzenia Stanów przed ukończeniem iego obrad, ma bydź w przeciągu roku nowe zgromadzenie zwołane, i t. d.

Kupcy Angielscy spodziewaiąc się, że porty Angielskie będą na dwa miesiące dla zboża zagranicznego otworzone, każą w wielu okolicach zakupywać zboże.

ażeby go iak nayprędzey mogli do kraiu wprowadzić.

Korona, która w Anglii dla Królowey małżonki Jakóba II była zrobiona, kosztowała 111,900 Fs. i ważyła 19 funtów. Liczono w niey 605 dyiamentów i 180 wielkich pereł, tak iż przed kamieniami złota nawet nie było widać. Koronowało się nią kilka Królewien.

Dnia 10 i 11 *Kwietnia* 1820.
cena zbóż róznego gatunku na Targu w Krakowie sprzedawanych.

	1.		2.		3.		4.	
Korzec	*Zł.*	*gr.*	*Zł.*	*gr.*	*Zł.*	*gr.*	*Zł.*	*gr*
Przenicy	20	—	16	—	12	—	10	—
— Zyta	10	15	10	—	9	—	8	—
— Jęczmienia	7	15	7	—	6	—	5	—
— Owsa	6	—	5	15	5	—	5	15
— Jagieł	22	—	21	—	10	—	19	—
— Grochu	8	15	8	—	7	—	6	—
— Rzepaku	—	—	—	—	—	—	—	—

Cena Zboża

W Warszawię d. 25 *Kwietnia.*

Korzec Pszenicy	od *Złp.*	18	do 24.
— — Żyta	—	— 7	— 12.
— — Jęczmienia	—	— 7	— 11.
— — Owsa	—	— 7	— 8.
— — Grochu	—	— 12	— 14.

Cena Zboża

W Gdańsku d. 31 *Marca.*

Łaszt 30 Korcy wynoszący.

Pszenicy	od Złp.	700	do 960.
Żyta	— —	480	— 500.
Jęczmienia	— —	320	— 370.
Owsa	— —	260	— 320.
Grochu	— —	560	— 600.

Bieg Pieniędzy

W Krakowie d. 10 *Kwietnia.*

Czer. Zł. Holl: monetą Courant	Złp.	19	gr.	9
— detto Cesarski . . .	—	. 19	—	6
Fryd. Pruskie	—	. 34	—	—
Luidor	—	. 37	—	—
zoto frankowy	—	. 32	—	—
Szeiny Wiedeńskie za 100	—	. 233	—	—
Złoty ryński Szeinami .	—	. 1	—	21

TEATR NARODOWY.

Jutro we Czwartek to iest dnia 13 Kwietnia 1820 Na Benefis *Edwarda Burdzińskiego* dane będzie wielkie Czarodzieyskie Melodrame w 4 Aktach napisane pod tytułem: PAŁAC LUCYPERA.

DONIESIENIA

Dyrekcyia Główna Górnicza, podaie do publiczney wiadomości, iż w magazynie Huty Rządowey Alexanderowaney pod Kielcami znayduią się następuiące produkta do sprzedaży iako to:

Miedzi czystey Cetnar, a 100 f. po Złp.	. .	160.
Mosiądzu czystego . . .	— . .	180.
Ołowiu	— . .	44.
Gleyty srebro ołowieney . .	— . .	36.
Zynku	— . .	24.

Niemniey są także różne Effekta z Mosiądzu wyrobione iako też Portreciki i Medaliony lane żelazne do sprzedania. W Kielcach d. 31 Marca 1820 r.

Dyrektor *Ullman.*
Sekretarz Jeneralny *Tomaszewski.*

W Handlu Piotra Steinkellera w ulicy Szczepańskiey pod Nr. 372. znayduią się do sprzedania każdego czasu 1) Prawdziwy Nankin Ostendyński w naylepszym gatunku, w małych sztukach po złp. 9, a w większych po złp. 16. 2) Powozy Wiedeńskie cało i pokryte w fasonie naynowszym. 3) Koniczyna Sztaierska i Lucerna.